

Chefsjustitieombudsmannen
Mats Melin

Uttalanden i fråga om en polisman var jävig när han vidtog vissa åtgärder i en förundersökning

---

Anmälan

AA framförde i en anmälan till JO klagomål mot Polismyndigheten Värmland med anledning av handläggningen av en förundersökning m.m. Han uppgav i sin anmälan bl.a. följande. Han polisanmälades av sin f.d. sambo BB för ofredande. BB ansökte också om att han skulle meddelas besöksförbud, vilket beviljades. När han fick del av handlingarna i förundersökningen upptäckte han att det var polisinspektören CC som hade beslutat att inleda förundersökning och att denne även hade hållit målsägandeförhör med BB. CC är dock bekant och vän med BB genom sin f.d. hustru, som också hon är polis. BB och CC f.d. hustru är goda vänner sedan flera år tillbaka och sjunger i samma kör. AA har också tillsammans med BB varit på besök hemma hos de f.d. CC och DD vid ett tillfälle. AA anser det var felaktigt att CC var inblandad i utredningen och han upplever att han inte har fått en opartisk behandling av sitt fall.

Till anmälan fogades vissa handlingar, bl.a. fotografier av de inblandade tillsammans.

Utredningen

En promemoria i polismyndighetens ärende AAA 438-1295-06 granskades. Vidare granskades handlingarna i polismyndighetens ärenden K3121-06 och K3229-06, varvid bl.a. följande kom fram. I ärendena var AA misstänkt för ofredande och hans f.d. sambo BB var målsägande. I ärende K3121-06 beslutade CC den 13 februari 2006 att inleda förundersökning och den 16 februari 2006 höll han målsägandeförhör med BB i båda ärendena. Den 17 februari 2006 övertogs förundersökningsledningen i ärendena av åklagare och hos polisen utsågs en annan utredningsman.

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över vad AA hade anfört i sin anmälan om CC bekantskap/vänskap med BB.

Polismyndigheten (länspolismästaren EE) kom in med ett remissvar i vilket anfördes bl.a. följande.

Upplysningar

CC f.d. hustru, DD och BB har mycket riktigt som AA anfört, varit aktiva i samma sångkör. En viss bekantskap har av naturliga skäl också uppstått emellan dem. CC har som åhörare vid körens framträdanden träffat BB och AA vid några tillfällen. Vid ett tillfälle har de besökt CC och DD efter att BB erbjudits att få en ridtur på CC:s och DD:s häst. I samband med detta togs de fotografier som AA bilagt skrivelsen. Vid det tillfället kände inte CC och DD till hur BB och AA:s verkliga relation var.

Kontakterna som därefter följde var mellan BB och DD och bestod mest i att BB kontaktade DD på telefon. Av samtalen framkom att AA förföljde BB på olika sätt. Då DD arbetar som polis i yttre tjänst, berättade hon för maken om samtalen. Hon bad honom hjälpa BB med att förtydliga reglerna om besöksförbud då hon själv inte var förtrogen med rutinerna.

Eftersom CC knappt kände vare sig AA eller BB kände han sig inte obekvämt i situationen. Han ansåg sig inte, mot den bakgrund som ovan beskrivits, på något sätt jävig i ärendet.

Han förklarade den formella gången för BB som då beslöt sig för att initiera ett sådant men i den delen var han inte inblandad.

När anmälan (K3121-06) hade skrivits in vid anmälningmottagningen i Karlstad satt CC som förundersökningsledare vid Krimjouren vilket också innebär att granska inkomna anmälningar. Då CC ansåg rekvisiten uppfylla beslutade han att inleda förundersökning och lade sen över ärendet för vidare handläggning på Krim syd och där ansvariga fu-ledaren. Därifrån lottades sedan ärendet över till Åklagarmyndigheten.

När direktiven angående ansökan om besöksförbudet kom från åklagaren hanterades detta vid Krimjouren. CC hanterade inte ärendet. Då Krimjouren är den utredningsenhet som arbetar kvällar och helger är det ofta förekommande att besöksförbud i kombination med olika ärenden handläggs där. Skyndsamhetskrav gäller för dessa ärenden.

Det var BB som önskade att bli hörd av CC då hon kände förtroende för honom. Han ansåg inte att det som förhørsledare fanns något hinder för detta. Bedömningen av anmälans innehåll och aktuella förhör avseende uppfyllande av brottsrekvisiten och rekvisiten för ett eventuellt besöksförbud beslutades och bedömdes av åklagare.

Bedömning

Polisanställda har alltid att beakta kravet på objektivitet i handläggningen av ärenden. Ett personligt engagemang får inte medföra att grundläggande regler för verksamheten åsidosätts. Det är viktigt att som polisman hålla isär vad man gör privat och vilka åtgärder man vidtar som befattningshavare vid polismyndigheten.

CC har inlett förundersökning och hållit ett inledande förhör med målsäganden efter direktiv givna av åklagare. Det kan anmärkas att utrymmet för honom att brista i objektiviteten har varit begränsat då ärendet och hanterandet av detsamma från första stund varit lett av åklagare. Inledandet av förundersökning har i alla delar svarat mot de krav och rekvisit som ställs för ett sådant inledande. Målsägandeförhöret har skett efter givna direktiv från åklagaren.

Polismyndigheten finner inte att jäv kan anses föreligga då CC endast varit ytligt bekant med de båda parterna i ärendet om besöksförbud och då myndigheten inte finner att hans engagemang för målsäganden varit av den arten att det funnits anledning att ifrågasätta hans opartiskhet. Polismyndigheten kan heller inte finna att hanterandet av ärendet brustit i något annat avseende som skulle ifrågasätta objektiviteten eller rättssäkerheten.

AA kommenterade remissvaret och uppgav därvid bl.a. följande. CC:s f.d. hustru och BB var nära vänner och även CC var vän – och inte endast ytligt bekant – med BB CC och hans f.d. hustru borde därför ha avböjt när BB bad dem om hjälp i den

aktuella angelägenheten. Han anser att CC och hans f.d. hustru har varit jäviga. De borde ha insett att det inte var professionellt av dem att blanda sig i saken. Hovrätten har nu upphävt beslutet om besöksförbud.

Bedömning

För polismän som har att vidta åtgärder eller meddela beslut enligt rättegångsbalken gäller samma regler om jäv som för domare och åklagare. Jäv föreligger således för en polisman bl.a. om – utöver vad som följer av de i 4 kap. 13 § 1–9 rättegångsbalken (RB) angivna jävsgrunderna – någon särskild omständighet är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet (4 kap. 13 § 10 jämförd med 7 kap. 6 och 9 §§ RB).

När det gäller domare utgör en nära vänskapsförbindelse mellan domaren och en part en sådan särskild omständighet som är jävsgrundande enligt 4 kap. 13 § 10. I detta hänseende måste avgörande vikt fästas vid domarens egen uppfattning i jävsfrågan. Formellt sett torde det inte utgöra en jävsanledning att en domare – utan att ha en personlig relation till parten på nyss nämnt sätt – bara är närmare bekant med parten och att de umgås med varandra, men det förekommer att domaren på egen begäran befrias från handläggningen, s.k. delikatessjäv (Fitger, Rättegångsbalken, s. 4:33). Motsvarande får anses gälla polismän.

Allmänt kan sägas att förtroendet för rättsskipningen kräver att befattningshavare inom rättsväsendet handlar och uppträder på ett sådant sätt att det inte uppkommer sakligt grundade misstankar om bristande objektivitet vid utförandet av arbetsuppgifterna. Mot denna bakgrund kan det, enligt min mening, förekomma fall där det – utan att det föreligger någon formell jävsanledning – framstår som olämpligt att en befattningshavare som exempelvis har en relation till någon av parterna tar befattning med saken. En bedömning av lämpligheten får därvid göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Såvitt har kommit fram i det nu aktuella ärendet var CC i viss mån bekant med målsäganden och målsäganden var närmare bekant eller vän med CC:s f.d. hustru. Utredningen ger emellertid inte stöd för att det förelegat en sådan nära vänskapsrelation att det skall anses ha förelegat en formell jävsituation. Jag delar således polismyndighetens bedömning att det formellt sett inte förelåg jäv.

Det kan däremot på goda grunder ifrågasättas om inte den bekantskap som CC hade med målsäganden och den relation som hans f.d. hustru hade med henne borde ha föranlett CC att avstå från att befatta sig med ärendena – inte minst med beaktande av ärendenas karaktär. För min del anser jag att det hade varit betydligt lämpligare om CC hade undvikit att delta i handläggningen av ärendena, även om hans befattning med dessa inskränkte sig till det initiala utredningskedet.

Vad AA i övrigt har anfört föranleder inte någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.